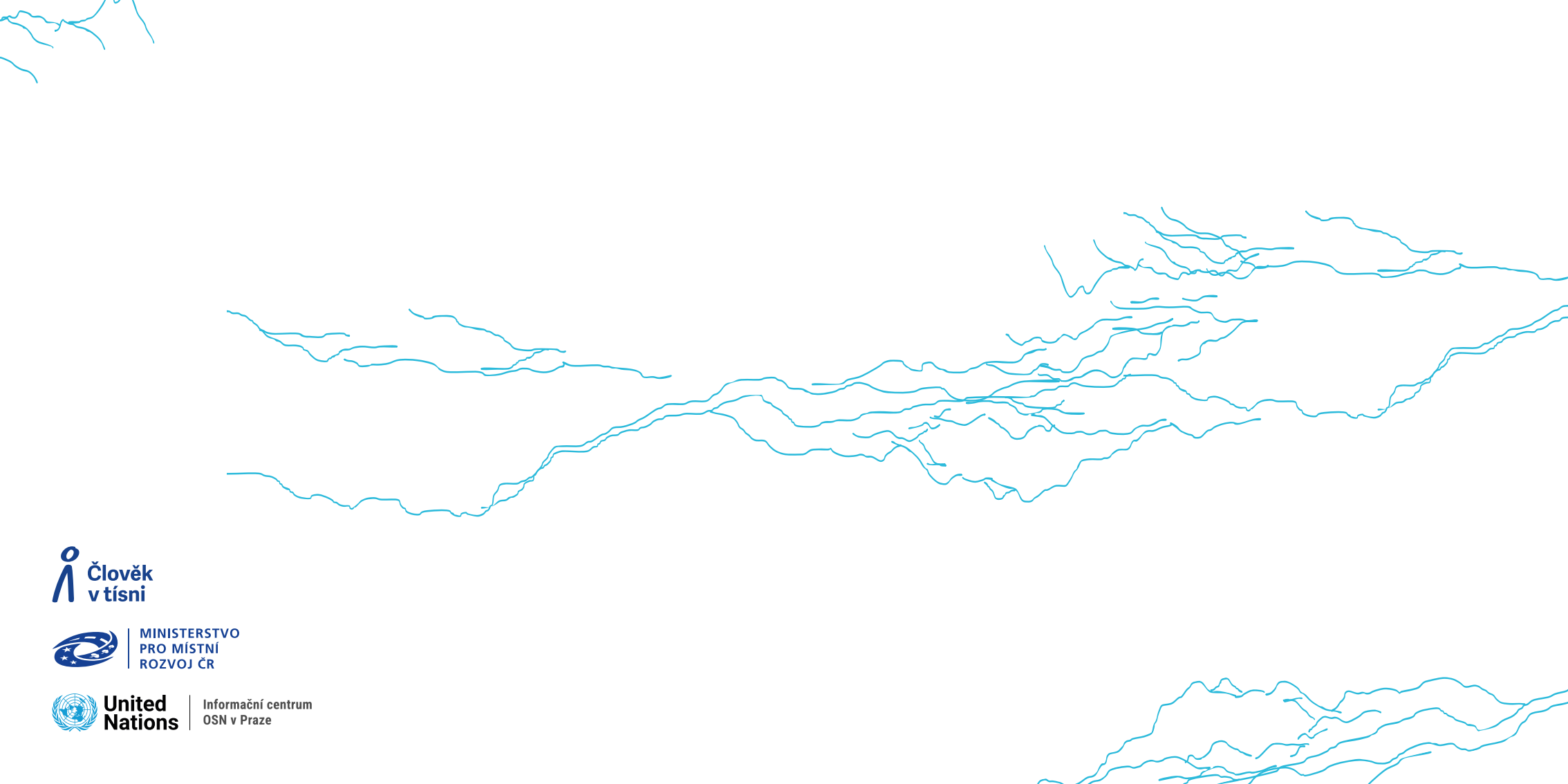

Výstupy kulatého stolu

*Jak úspěšně obnovit sídla a krajinu
po povodních a připravit se na budoucí
přírodní katastrofy*

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

United
Nations

Informační centrum
OSN v Praze

V lednu 2025 uspořádala organizace Člověk v tísni společně s Informačním centrem OSN v Praze a pod záštitou ministra pro místní rozvoj Petra Kulhánka kulatý stůl, ke kterému společně usedlo 38 zástupců a zástupkyň obcí, krajů, ministerstev, státních úřadů, vědních a odborných institucí i místních podnikatelů a zasažených občanů. Podařilo se identifikovat řadu bariér (X) efektivní obnovy po katastrofách i příležitostí (●), kterých se můžeme chopit pro zajištění zdravého rozvoje regionu i bezpečí jeho občanů. Seznam nejdůležitějších z nich najdete na následujících stranách.

Úvod

„Extrémní počasí jsou posledních 10 let stabilně na vrcholu žebříčku globálních rizik. Ve světě se odehrává 417 přírodních katastrof ročně. Jak vyplývá ze zpráv IPCC, s každým nárůstem oteplení se zvyšují rizika, dopady, ztráty a škody a snižují se možnosti a účinnost adaptace.“

– Michal Broža, OSN

„Jestliže v roce 2024 byla povodeň na severní Moravě po 27 letech, další podobného rozsahu přijde dříve.“

– Radim Tolasz, ČHMÚ

„Škody po povodních 2024 dosáhly částky 68 miliard korun. Je třeba obnovit životy lidí v sociálně ekonomickém kontextu, ale musíme umět peníze využívat tak efektivně, abychom do budoucna rizika škod co nejvíce snížili a škody minimalizovali. Obnova území znamená, že počítáme s tím, co se v prostředí může stát, že máme informace od odborníků, klimatologů, hydrologů, environmentálních expertů atd. a že umíme s riziky pracovat. Máme k tomu podklady, máme plány, máme pozemkové úpravy, implementace je však velmi pomalá.“

– Jitka Seitlová, Senát ČR

„Tohle je příležitost, jak se poučit z chyb a připravit se na rizika budoucích škod tak, abychom jim mohli čelit lépe.“

– Roman Šťastný, starosta Mikulovic

Bariéry a doporučení k jejich odstranění

bariéra

✕ „Krajina není schopná zadržet tolik vody, kolik by mohla, protože je **ve špatném stavu**. Z analýzy zdraví krajiny na základě satelitních snímků vyplývá, že polovina území ČR je degradovaná. Týká se to zejména území v nížinách a v okolí řek, ale i lesních porostů. Příkladem jsou lesy po kůrovcové kalamitě způsobené předchozím suchem. Chybí dostatečná retenční kapacita vody – před rokem 1948 bylo v České republice 1 250 000 mokřadů a prameništ, nyní je to o milion méně. Chybí krajinný plán a chybí politická vůle skutečné problémy pojmenovat a následně je řešit. Pokud při obnově opět svážeme toky do lichoběžníkových koryt i tam, kde to není nutné, bude další povodeň přinejmenším stejně ničivá jako ta z roku 2024.“

– Radim Tolasz, ČHMÚ, Klára Salzmann, FA ČVUT, Jakub Zelený, ČVUT

doporučení

● „Přehodnotit vztah k vodním tokům a tam, kde to jde, dostat řeky do volného rozlivu. Již teď existuje podmínka kompenzačních opatření, pokud je nutné řeku například v intravilánu regulovat (ČVUT vypracovává kompenzační opatření na každý projekt, pokud podmínka splněná není, MZe projekt nepodporuje), obecně však potřebujeme více míst, kde se řeka může rozlít a zpomalit. Zadržovat vodu v sídlech, v zemědělské krajině, v otevřené krajině a v lesích. Zabývat se krajinou jako celkem, nejen z hlediska sucha a povodní, ale i z hlediska biodiverzity. **Začlenit krajinný plán do územního plánování nad rámec současné legislativy** (např. ÚSES a krajinný ráz). Revidovat zákon o ochraně přírody a vodní zákon, aby nešly proti sobě.“

– Marian Čiernik, MZe, Radim Tolasz, ČHMÚ, Klára Salzmann, FA ČVUT

✕ „Některé stavby v záplavovém území není možné ochránit.“
– Pavel Marták, MŽP

● „Nelze zajistit protipovodňovou ochranu všech a všude, je nutné stanovit, kde protipovodňová opatření dávají smysl a kde už to není možné. K jejich řešení potřebujeme technická i krajinná opatření.“
– Pavel Marták, MŽP

✕ „Chybí dostatečně komplexní nástroje k přesunu obyvatelstva ze záplavového území.“
– Marek Štys, ČvT, Pavel Marták, MŽP

✕ „Vhodnost a kvalita náhradních pozemků, které nabízí SPÚ, nejsou pro obyvatele adekvátní – pozemky využity pouze z 20-30 %.“
– Miroslav Adámek, starosta Šumperka, zastupitel OLK

✕ „Výměna pozemků trvá několik měsíců.“
– Zdeňka Blišťanová, starostka Jeseníku

✕ „Pozemkové úpravy jako důležitý nástroj změn v území nejsou dostatečně koordinovány s územním plánováním – běžná praxe je, že jej předchází, a při jejich zpracování chybí jak krajinařský architekt, tak urbanista, a vzniklé problémy už pak není možné napravit.“
– Petr Lešek, Lukáš Janáč, ČKA

● „V katastru nemovitostí by mělo být u každého pozemku uvedeno, že na něm v minulosti byla povodeň. Neměli bychom přidávat žádné další stavby do záplavových území. Plochy záplavových území, které jsou v územních plánech, by měly být revidované. Pokud bude přesto stavba umístěna do záplavového území, je nutné ji umístit dostatečně vysoko.“
– Aleš Tomášek, architekt

● „Stavební úřady by neměly povolovat stavby na území s registrovanými sesuvy.“
– Zdeněk Venera, ČGS

● „Důležitá je multioborovost – v rámci pozemkových úprav musí být přítomna kromě projektantů pozemkových úprav také autorizovaná osoba z oblasti vodohospodářských staveb, územních systémů ekologické stability, dopravních staveb.“
– Svatava Maradová, SPÚ

● „Architektury a krajinařské architektury je také doporučeno zahrnovat do plánování pozemkových úprav.“
– Petr Lešek, Lukáš Janáč, ČKA

✕ „**Systém včasného varování** (early warning system) dnes není jen o vydání výstrahy, ale i tom, že víme, kde riziko je, jaké je a co hrozí, na základě toho výstrahu zpracováváme. Problémem je přílišná byrokracie, kterou jsme si nastavili, a (ne)schopnost reagovat v místech dopadů.“

– Jan Daňhelka, ČHMÚ

● „Hledat jednoduchá pravidla. Bez obnovy „**build back better**“ to nepůjde a její míra rozhodne, jak velké budou dopady na konci. Aby se systém stal antifragilním (více než resilientním), musí se od formalismu přejít k hledání smyslu, musí se přímo na místě hledat praktická řešení místo teoretických. A zainteresovaní musí být odpovědní.“

– Jan Daňhelka, ČHMÚ

✕ „Máme nefunkční stavební řízení v rámci digitalizace. Stavební úřady jsou zavaleny a my tam teď vrhneme projekty Živlů, tedy vytvoříme ještě větší tlak. Projektanti se na nás (starosty) zlobí, že nekonáme. Běžná doba vyřešení při jednoduchém stavebním řízení je nyní 9-12 měsíců.“

– Miroslav Adámek, starosta Šumperka

✕ „V některých obcích mají dvacet let naplánované pozemkové úpravy, ale dosud nebyly realizovány, i proto voda při povodních přetekla.“

– Jitka Seitlová

● „Architekti ČKA a ČAKA (urbanisté, krajináři) a SPÚ by měli spolupracovat.“

– Jitka Seitlová

✕ „**Není nastavený systém spolupráce všech, kdo se podílí na obnově území zasažených přírodním živlem nebo pracují na prevenci a minimalizaci škod.**“

– Leo Steiner, MMR

✕ „Mezioborová a meziresortní spolupráce má mezery, projevuje se resortismus.“

– Michal Šimoník, Nadace Partnerství

✕ „Oslabuje spolupráce mezi veřejností a veřejnou správou.“

– Daniel Vondrouš, MŽP

● „Je potřeba posilovat důvěru mezi veřejností a veřejnou správou, bez vzájemné spolupráce se problémy ve společnosti řešit nedají.“

– Daniel Vondrouš, MŽP

● „**MMR může plnit roli koordinátora na státní (meziresortní) úrovni.**“

– Leo Steiner, MMR

● „**Na krajské úrovni zavést koordinátory komunikace se samosprávami, které nemají architektonické poradenství/městského architekta, a kteří by pomohli nárazově. Zavedení pozice krajských architektů i architekta státního s odkazem na Politiku architektury a stavební kultury.**“

– Petr Lešek, Lukáš Janáč, ČKA

● „Městští architekti by měli být styčným bodem mezi samosprávou, občany a ČKA, protože znají situaci lokálně.“

– Petr Lešek, ČKA

„ČKA již dnes nabízí pro obce i kraje konzultace za zvýhodněných podmínek, architekti pro bono nabízí služby zdarma nebo za zvýhodněných podmínek pro poškozené fyzické osoby či neziskový sektor.“

– Lukáš Janáč, ČKA

✗ „Velkým problémem u realizace přírodě blízkých opatření je dostupnost pozemků a majetkoprávní vztahy.“

– Svatava Maradová, SPÚ

✗ „Většina projektů, kde jsou navržena přírodě blízká opatření, nejsou v konečném důsledku realizována, protože z majetkoprávního vypořádání vyplývá nedostupnost pozemků.“

– Pavel Marták, MŽP

„Je nutné vyřešit majetkoprávní vztahy jednotlivců a firem.“

– Marian Čiernik, MZe

„Pomocť by mohlo začlenit krajinný plán do územního plánování nad rámec současné legislativy.“

– Klára Salzmann, FA ČVUT

BUILD BACK BETTER

- ✕ „Mnozí zemědělci by rádi realizovali krajinotvorná opatření, ale potřebují lidi, kteří v terénu pomohou konkrétní projekty navrhnout tak, aby nepřišli o dotace a zároveň opatření fungovalo na konkrétním místě. Protipovodňová opatření se musí dělat na tocích i v ploše, ale obce ani zemědělci na přípravu a realizaci projektů nemají potřebnou administrativní ani odbornou kapacitu.“
– Pavla Sokolovská, MSID, Tomáš Hradil, starosta Krnova
- „Financovat poradce na úrovni krajů a MAS (pro obnovu po povodních již v MAS zřízeno 5 nových pozic).“
– Pavla Sokolovská, MSID, Magdalena Davis, ČvT
- ✕ „Stát a jeho fungování neumí po katastrofě v terénu fungovat tak dobře jako neziskové organizace, nejezdí dostatečně do regionů, a nemají z nich tedy informace.“
– Tomáš Hradil, starosta Krnova
- „Ministerstva by měla vyčlenit týmy, které budou minimálně polovinu týdne v regionech. Ministerští úředníci by měli být častěji v terénu.“
– Tomáš Hradil, starosta Krnova
- ✕ „Chybí jednotný systém včasného varování, který by občané respektovali, a zvýšili tak možnosti záchrany životů a majetku.“
– Marek Štys, ČvT
- **„Zavést jednotný systém včasného varování na všech úrovních.“**
– Marek Štys, ČvT

✕ „**Na tocích máme nekapacitní mosty a nekapacitní propusti**, protože většina je dimenzovaná na zkušenosti z minulosti, tedy na Q5, Q20, Q50, někdy Q100, což do budoucna pravděpodobně nebude dostatečné. To jsou všechno překážky, kvůli nimž dojde k vyběžení koryta. Lesy ČR jako správci vodních toků to nemají možnost ovlivnit z pohledu zákona.”

– Pavel Němčanský, Lesy ČR

✕ „Ne vždy se u obnovy dostatečně zvažují i jiné varianty než již dříve provedená šablonovitá řešení.”

– Pavel Marták, MŽP

● „**V rámci obnovy po katastrofách navrhopvat a realizovat (nejen) dopravní infrastrukturu s ohledem na její udržitelnost / odolnost pro případnou budoucí živelnou katastrofu, tedy aby její nová pozice/tvar předešly nebo eliminovaly poškození.**”

– Lukáš Janáč, ČKA

● „Úkolem pro MMR je do září roku 2025 připravit akční plán obnovy pro budoucí katastrofy.”

– Leo Steiner, MMR

✕ „Máme spoustu chytrých lidí a scénářů, ale **chybí nám koncovka, implementace, realizace v terénu. Je potřeba zapojit Povodí Odry. Chybí zpětná vazba z regionů.** Pokud se nestane nějaká katastrofa, k nám do regionu nikdo nepřijede.”

– Ivo Dokoupil, Hnutí Duha

✕ „Změny má iniciovat Ministerstvo zemědělství, pod něj patří správa lesů a vodních toků.”

– Ivo Dokoupil, Hnutí Duha

✕ „Zvyk ‚obnovovat‘ toky tak, že se všechny vrací do původního koryta před povodní.”

– Michal Krejčí, AOPK ČR

● „Dnes máme nové možnosti a znalosti a nemusíme vždy opakovat stará řešení. **Tam, kde došlo k lokálnímu rozšíření koryta nebo vzniku nových koryt, nám řeka ukazuje, jaký prostor potřebuje, a to můžeme využít na zvýšení protipovodňové ochrany sídla. Mělo by dojít k nové úpravě koryta revitalizačního charakteru s přírodě blízkými opatřeními, s uplatněním urbanistických funkcí toku a jeho zpřístupnění lidem.** Úseky toku ve volné krajině a v souběhu s dopravními stavbami typu silnic a železnic by měly zůstat ve zpřírodněném stavu tak, jak je povodeň vytvořila. Ochrana staveb dopravní infrastruktury by měla vycházet z toho, že budou zpevněny násypy silnic a železnic, a nikoliv upravován vodní tok do podoby vodního díla. Tam, kde si řeka nevytvořila nový prostor, nezbyvá než tok opravit do situace před povodní. V tomto duchu byl přijat přístup diferencované obnovy vodních toků ve třech základních kategoriích, AOPK je zadavatelem čtyř studií (Opavice po Albrechtice, Vidnávka, Bělá, Opava), které budou v létě 2025 k dispozici a projednány se všemi partnery i správci toku, zároveň by studie měly spočítat stav toku po povodni. Studie rozvíjí přístup, který byl projednán mezi Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí. Bude potom na správcích toků, jak se studií naloží.”

– Michal Krejčí, AOPK ČR

✕ „Výše spolufinancování pro města nad 10 000 obyvatel je příliš vysoká (30 %). Pro města s počtem obyvatel těsně nad hranicí (například Jeseník, které má 10 600 obyvatel) je to velmi omezující.”

– Zdeňka Blišťanová, starostka Jeseníku

● Zvážit snížení míry spolufinancování pro města, která se nacházejí těsně nad hranicí 10 000 obyvatel.

„Novému prostoru pro řeky (jako se o tom rozhodlo např. v memorandu o řece Bečvě) brání majetkové problémy a Povodí, které chce, aby se řeka zahlubovala.“

– Jitka Seitlová, Senát ČR

„Pravidelná a dlouhodobá diskuze odborníků s Povodím o stavu a následujících řešeních (nejen) na řece Bečvě. Věnovat se tématu ve veřejné debatě a dostat do povědomí lidí, proč je to důležité.“

– Jitka Seitlová, Senát ČR

„Společnost není dostatečně informována, jak se chovat v mimořádných situacích, a spoléhá jen na složky IZS.“

– Pavel Marták, MŽP

„Na mimořádné katastrofy připravovat i obyvatele a starosty obcí, které dosud katastrofy nepostihly.“

– Jitka Seitlová, Senát ČR

„Připravit přehledné materiály, např. Člověk v tísní připravuje příručku ke katastrofám a následné udržitelné obnově (build back better), včetně aktualizace brožury ‚Žijeme v záplavovém území‘, kde budou všechny důležité informace jak pro obyvatele, tak pro samosprávy.“

– Magdalena Davis, ČVt

Příklady dobré praxe (např. poldry a další opatření ze spolupráce mezi MZe a SPU) jsou důležité, ale je jich málo, chybí celoplošná aplikace.

„Zvyšovat povědomí o příkladech dobré praxe ve snižování dopadů klimatické změny (např. projekty obcí, veřejných subjektů, firem, investorů na webu Adaptterra Awards).“

– Michal Šimoník, NaP

„Ihned po začátku katastrofy nebyl mobilní signál - obывatelé a starostové neměli možnost komunikovat.“

– Roman Šťastný, starosta Mikulovic

„Klíčový nástroj – self broadcast, jednotný systém včasného varování před povodněmi.“

– Tomáš Hradil, starosta Krnova

„Přehrada Nové Heřminovy sama o sobě Moravskoslezský kraj od velkých povodní nezachrání.“

– Petr Kopínek, Vrbno pod Pradědem

„Protipovodňová opatření by měla začínat na horních tocích, v každém lesním porostu, na každé lesní cestě, aby se při povodni voda z výše položených obcí nerozlévala do těch níže položených. Zásadní je diskuse s Povodími a Lesy ČR.“

– Petr Kopínek, Vrbno pod Pradědem

„Je potřeba řešit celé povodí v souvislostech od lesní přes zemědělskou krajinu po intravilány obcí a měst. Přírodě blízká opatření, která přeruší a zpomalí povrchový odtok, pomohou významně zmírnit škody způsobené velkými průtoky v níže ležících povodích. Je potřeba jednat, motivovat a podpořit zemědělské a lesní hospodáře v aplikaci těchto opatření, např. krajinné prvky v rámci neprodukčních ploch bez bariér a rozlišení na vnější a vnitřní, aby mohlo být realizováno plošně.“

– Eva Procházková, NÚIK

„Starostové a starostky v případě mimořádné události nemají kapacitu ani kompetence na hodnocení škod. Týmy na obnovu v malých obcích jsou příliš malé a po malých obcích je vyžadována realizace příliš velkých projektů (příklad Rapotína s rozpočtem 60 mil. Kč, který má realizovat protipovodňová opatření za 1 mld. Kč.“

– Roman Šťastný, starosta Mikulovic,
Miroslav Adámek, starosta Šumperka, zastupitel OLK

„Vznik externího krizového týmu, který ihned po události přijede škody zhodnotit.“

– Roman Šťastný, starosta Mikulovic

„Zavedení pozice krizového projektového manažera pro obnovu, který obcím poradí, co opravovat hned, co později a co vůbec.“

– Zdenka Blišťanová, starostka Jeseníku

„Do systému úprav krajiny by se měl přidat článek koordinátorů parciálních procesů, kteří vidí širší souvislosti jak environmentální (uvažují v rámci povodí, nikoliv katastrálních území), tak sociální (zvažují potřeby široké palety zájmových skupin, nejenom převážně zemědělců). Tito koordinátoři formulují zadání, které poté plní projektanti a další specialisté.“

– Juraj Grňo, Silezika

„Veškerou pomoc obyvatelům od státu jsou nuceni administrovat starostové, dochází k zahlcení, není možné se věnovat obnově.“

– Miroslav Adámek, starosta Šumperka, zastupitel OLK

„Zřízení místních nebo externích týmů, které budou v případě mimořádné události styčným bodem mezi obcemi a obyvateli.“

– Miroslav Adámek, starosta Šumperka, zastupitel OLK

„Vedení obcí neví, jak správně postupovat při okamžité obnově po mimořádné události. Rychle jsou potřeba projektanti (například na mosty). Dle Povodí (Odry) je ale nutné nejprve získat povolení. Starostové a starostky obcí si nejsou jisti, zda rychlostí, kterou musejí být podávány projektové žádosti, nepřekročí zákon a nebude to následně zjištěno při kontrolách.“

– Roman Šťastný, starosta Mikulovic

„Vytvoření týmů složených ze zástupců a zástupkyň obcí, odborníků a Povodí – vytvoření akčního plánu na průběh těchto situací v situaci při/těsně po mimořádné události.“

– Roman Šťastný, starosta Mikulovic

X „Veškeré debaty probíhají v bublině zainteresované veřejnosti.“
– Marek Štys, ČvT

● „Je nutné otočit percepci problému a využít obrovské know-how, které máme. Vláda musí zlepšit komunikaci a odbourat skepticismus ohledně klimatické změny.“
– Marek Štys, ČvT

X „Od roku 1997 nebyla vybudována žádná ochranná opatření. Firmy se dostávají do existenčních problémů kvůli výrazně krácenému pojistnému plnění. Podpůrné dotační programy 5 měsíců po povodních sice běží, žádné peníze ale firmám ještě nebyly vyplaceny.“
– Hana Hudáková (ASPEC, zároveň předsedkyně Okresní hospodářské komory okresu Bruntál, členka zakládajícího výboru Asociace Obnova 24+, Jan Jendřejek, Asociace Obnova 24+

● Zvýšit časovou předvídatelnost dotací pro fyzické i právnické osoby. Dotace vypisovat podle potřeb klienta (např. s názvem „dopravní infrastruktura“), nikoli podle jmen rezortu ministerstev. Dotace Živelů rozdělit pro fyzické a právnické osoby. Zaměřit se na podporu malých podniků. **Přizvat k debatě o obnově pojišťovny.**

X „Zkomplikovaná situace v případě, že obec již má podaný projekt, např. na chodník v ulici, která byla zničena, a obec by potřebovala žádat o dotaci na její obnovu.“
– Zdeňka Blišťanová, starostka Jeseníku

● Zohlednit podobné komplikace při přírodních katastrofách v dotačních podmínkách.

X „Výzva Živel 3 je vyhlášena od poloviny února 2025, ale dosud nejsou známy metodiky, jak se bude při vyhodnocování škod postupovat (leden 2025). Starostové a starostky nevědí, jaké pozemky pro jejich obyvatele a obyvatelky budou směněny a jaké vykoupěny.“
– Zdeňka Blišťanová, starostka Jeseníku

● „Podrobné informace o výzvě musí přicházet včas. Ministerstvo by mělo mít již nyní určenou osobu, která bude informace komunikovat krajským styčným osobám a ty následně starostům a starostkám v obcích.“
– Zdeňka Blišťanová, starostka Jeseníku

X „Po vystěhování části obyvatel si některé obce nejsou jisté svým aktuálním počtem trvale hlášených obyvatel, a tedy mírou spoluúčasti definovanou v dotačních titulech (např. obce do 3000 obyvatel, obce do 10000 obyvatel).“
– Zdeňka Blišťanová, starostka Jeseníku

● Zohlednit tyto komplikace v dotačních podmínkách.

„**Starostové potřebují pomoc s kapacitou a poradit**, jak území obnovovat, pomoc s psaním projektových žádostí na obnovu. **Prostředků na obnovu je málo** – škoda je přes 60 mld. Kč a výzvy jsou vypsané na 5 mld. Kč.“

– Miroslav Adámek, starosta Šumperka, zastupitel OLK

„Organizovat pravidelné schůzky mezi obcemi, kraji, ministerstvy a dalšími aktéry je v gesci MMR (již se děje). **Prostředky, které se z daného fondu nedočerpají, by měly zůstat ve výzvě alokovány a neměly by padat do státního rozpočtu.**

Přírodě blízká opatření lze financovat ve 100 % výši z Operačního programu životního prostředí (na mokřady, revitalizaci toků a protierozních opatření).

Lze se obrátit na odborné neziskové instituce a firmy, které pomohou najít zranitelná místa vhodná pro obnovu/ revitalizaci území.“

– Eva Procházková, NÚIK

„**Přetrvává pocit neustálého zahlcení**, jako postižení obyvatelé neustále něco řešíme. Vybírá si to daň na tom, jak fungujeme normálně lidsky, i na našem zdraví. Chybí rozlišení bezprostředních potřeb, které byly na začátku, střednědobých potřeb (například že do doby, než se postaví nový dům, bude kde bydlet) a dlouhodobých priorit. U Živlu 3 prostředky nejsou rozdělené pro právnické a fyzické osoby. Mezi právnickými osobami je víc takových, které už mají projekty v šuplíku a mají kontakty s architekty. **Situace obyčejných lidí není při poskytování pomoci pochopená.**“

– Martin Dýma, zasažený občan

„**Časová předvídatelnost kroků ze strany státu**, dostatečná adresná oboustranná komunikace veřejné správy s postiženými občany, oddělení dotací pro právnické a fyzické osoby, poskytovat dotační poradenství pro fyzické osoby zdarma, prodloužení dotačních období, poradenství od architektů pro fyzické osoby – pro bono architekti mohou poskytovat fyzickým osobám konzultaci zdarma nebo za snížených podmínek.“

– Lukáš Janáč, ČKA

„Krajináři dnes již umí zpracovat klima-adaptační diagnostiku, která pomůže najít zranitelná místa a navrhnout přírodě blízká opatření, která do budoucna pomohou zpomalit povrchový odtok a umožnit vodě zasáknout v místech, kde naprší. Důležitá je motivace a komunikace s lidmi, kteří žijí v území, a společná prioritizace realizace opatření.“

– Eva Procházková, NÚIK

„V mnoha lokalitách jsou vyloučené skupiny obyvatelstva, které nedosáhnou na dotační tituly a zároveň jsou např. v exekučním řízení.“

– Miroslav Adámek, starosta Šumperka, zastupitel OLK

„Začleňovat sociálně vyloučené skupiny. Aktivně identifikovat zranitelné skupiny a snižovat míru jejich ohrožení, např. dluhovým poradenstvím.“

– Jakub Mácha, CzechGlobe

Zkrácená verze

OBDOBÍ PREVENCE

- Zabývat se krajinou jako celkem, rozvolnění toků, kde to je možné, za držování vody na horních tocích, účinné přerušování povrchového odtoku a zasakování vody v zemědělské i lesní krajině, podpora biodiverzity. Začlenit krajinný plán do územního plánování nad rámec současné legislativy (např. ÚSES a krajinný ráz). Revidovat zákon o ochraně přírody a vodní zákon, aby nešly proti sobě.
- Podporovat modrozelenou infrastrukturu ve městech a obcích (aktivně zařazovat do plánů a realizací).
- Zpracovat klima-adaptační strategii (kde mám v obci zranitelná místa, jaké jsou hrozby v mé obci, opatření, která mohu udělat, cíle, ke kterým bych měl/a směřovat).
- Spolupráce odborníků a projektantů napříč odbornostmi (Cesta vody – lesní, zemědělská, městská krajina a vodní toky).
- Zavedení jednotného systému včasného varování na všech úrovních.
- Vytvoření průřezových týmů, které budou zároveň týmy pro období, kdy nastane krize.
- Vyčlenění ministerských úředníků, kteří budou polovinu týdne v regionech.
- V pozemkových úpravách, které se teď dějí, zajistit prostřednictvím SPÚ soulad s opatřeními blízkými přírodě a ochranou obyvatelstva (zohlednit mapu sesuvů půdy, blízkost k vodnímu toku atd.) a koordinaci s územními plány a krajinnými plány.
- V katastru nemovitostí vyznačit domy, které byly v minulosti zaplaveny, tím zajistit, že o riziku (budoucí) majitelé budou vědět. Neumísťovat žádné nové domy do záplavových území, postupně z něj odstraňovat ty stávající.

- Diskuze s Povodími a Lesy ČR o protipovodňových opatření ve vyšších polohách (např. Vrbno pod Pradědem) a plánování přístupu k obnově po dalších povodních.
- Vytvoření plánu, respektovaného v územním plánování, kam se obyvatelé a obyvatelky z vyplavených domácností budou moci dočasně přestěhovat a kde budou pozemky na výměnu. A to nejen pro již proběhlou živelnou událost, ale i jako součást plánů a dotačních titulů na zvládnutí budoucích událostí.
- Otevřít debatu o obnově s pojišťovnami, zohlednit riziko a prevenci v existujících státních dotacích.
- Vytvořit systém sběru informací o škodách po přírodních katastrofách, který bude odpovídat současným technickým prostředkům a umožňovat opravu a zpřesňování evidovaných škod.

PŘI KATASTROFĚ

- Stabilní a funkční týmy ministerstvo-kraj-starostové, šířící oboustranně informace o průběhu, opatřeních a pomoci (pyramidální i horizontální krizová komunikace).

OKAMŽITĚ PO SKONČENÍ KATASTROFY

- Vyškolené týmy, které přijedou do postižených obcí zhodnotit situaci i výši škod dle nově vytvořeného systému, odpovídajícímu současným technickým prostředkům a umožňující opravu a zpřesňování evidovaných škod. Zavedení pozice krizového projektového manažera pro obnovu, který obcím poradí, co opravovat hned, co později a co vůbec (např. architekti ORP a krajů).
- Vypsání dotačních programů, funkční dotační poradenství pro obce, firmy i jednotlivce.

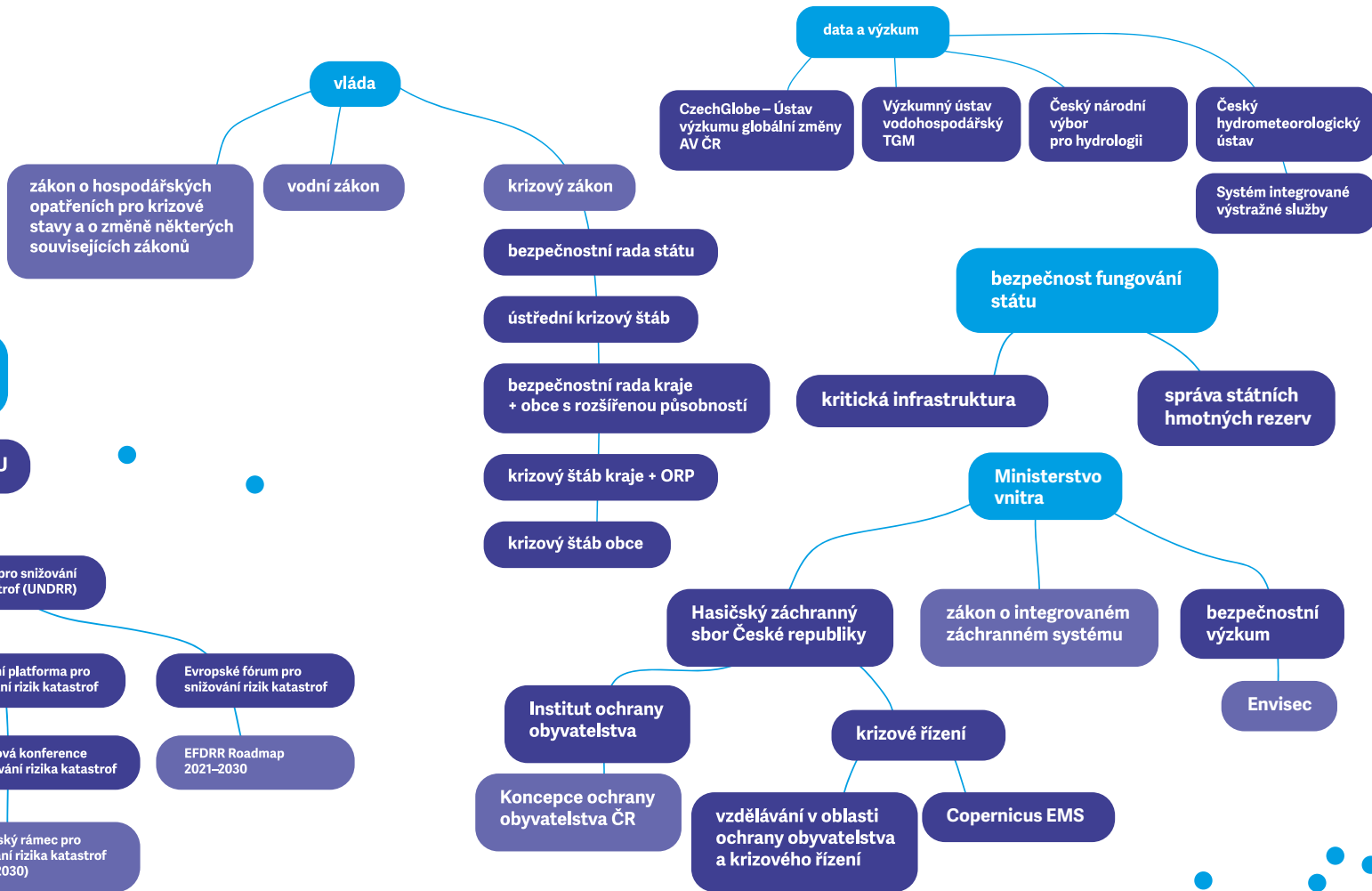
- Informování obyvatel postižených povodněmi o možnostech dočasného bydlení a výměně pozemků dle dříve vytvořeného plánu pro méně ohrožovanou zástavbu.

OBNOVA TÝDNY A MĚSÍCE PO KATASTROFĚ

- Pravidelná setkávání všech stakeholderů k průběhu obnovy.
- Aktivní preference přístupu build back better.

MAPA

aktérů v tématu snižování rizik katastrof
v České republice

Upraveno podle: Bromová, A., Harmáčková, Z. V., Schultzová, P., 2022
 Bílá místa v přístupu odolnosti vůči postupující změně klimatu: Mapování aktérů snižování rizik katastrof.
 Závěrečná zpráva z projektu Strategie AV 21. ÚVGZ AV ČR a Hnutí DUHA.

Seznam účastníků kulatého stolu, 21. ledna 2025

Adámek Miroslav, Olomoucký kraj
Blišťanová Zdeňka, Jeseník
Broža Michal, Informační centrum OSN
Čiernik Marian, Ministerstvo zemědělství
Daňhelka Jan, Český hydrometeorologický ústav
Davis Magdaléna, Člověk v tísni
Dokoupil Ivo, Hnutí DUHA
Dýma Martin, obyvatel zasažené oblasti
Grňo Juraj, Silezika
Hradil Tomáš, Krnov
Hudáková Hana, Asociace Obnova 24+
Janáč Lukáš, Česká komora architektů
Jendřejek Jan, Asociace Obnova 24+
Kleckner Roman, Člověk v tísni
Kopínek Petr, Vrbno pod Pradědem
Krejčí Michal, AOPK ČR
Kristýnek Michal, Člověk v tísni
Lešek Petr, Česká komora architektů
Mácha Jakub, Ústav výzkumu globální změny AV ČR
Maradová Svatava, Státní pozemkový úřad
Marták Pavel, Ministerstvo životního prostředí
Němčanský Pavel, Lesy ČR
Pavlík František, Státní pozemkový úřad
Pešatová Iveta, Vrbno pod Pradědem
Procházková Eva, Národní Ústav pro Integrovanou Krajinu
Salzmann Klára, Česká asociace pro krajinářskou architekturu
Seitlová Jitka, Senát ČR
Sokolovská Pavla, MSID

Steiner Leo, Ministerstvo pro místní rozvoj
Šantrůčková Markéta, Česká asociace pro krajinářskou architekturu
Šimoník Michal, Nadace Partnerství
Šťastný Roman, Mikulovice
Štys Marek, Člověk v tísni
Tolasz Radim, Český hydrometeorologický ústav
Tomášek Aleš, Česká komora architektů
Venera Zdeněk, Česká geologická služba
Vondrouš Daniel, Ministerstvo životního prostředí
Zelený Jakub, Člověk v tísni

